

Miika Nieminen

PERUSUSKOMUKSET JA RELIABILISTINEN FOUNDATIONALISMI

Jack C. Lyonsin filosofiassa

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Toukokuu 2020

Tiivistelmä

Miika Nieminen: Perususkomukset ja Reliabilistinen Foundationalismi
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Filosofian tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2020

Tutkielmassani pyrin vastaamaan kolmeen kysymykseen: 1. Miksi perususkomukset ovat tärkeitä 2. Millaisia perususkomukset ovat luonteeltaan 3. Mitkä ovat Jack C. Lyonsin käsitykset perususkomuksista ja niiden oikeutuksesta. Työni pääasiallinen lähde on Jack Lyonsin vuonna 2009 ilmestynyt kirja: "Perception and Basic Beliefs: Zombies, Modules, and the Problem of the External World".

Epistemologian pääkysymys on ollut ulkomaailman olemassaolon ongelma. Se jakaantuu kahteen, metafyyssiseen ja episteemiseen osaan: Onko ulkomaailma olemassa ja toisaalta onko meillä oikeutettuja uskomuksia ja tietoa tästä maailmasta ja kuinka se on mahdollista. Lyons pyrkii vastaamaan episteemiseen ongelmaan esittämällä teorian reliabilistisesta foundationalismista sekä perususkomusten luonteesta. Samalla hän ottaa kantaa klassiseen tiedon regressio-ongelmaan.

Käsittelen foundationalismia ja koherentismia sekä niitä vastaan esitettyä kritiikkiä. Avaan perususkomusten olemusta sekä teoriassa että käytännössä. Perususkomuksia koskien on kaksi ongelmaa :alkuperäongelma ja hahmotusongelma. Mikäli perususkomukset eivät saa oikeutustaan evidentialisista suhteista toisiin uskomuksiin, niin alkuperäongelma koskee sitä, mistä oikeutus tulee? Hahmotusongelmassa on taas kyse siitä mitkä uskomuksista ovat perususkomuksia

Lyons tarjoaa yksinkertaista reliabilismia, vastaan esitettyä kritiikin pohjalta uuden inferentiaalisen reliabilismin muodon ja liittää siihen teorian aistisysteemistä, joka pystyy ainakin periaatteessa määrittämään mitkä uskomuksista ovat perususkomuksia ja mitkä eivät. Aistisysteemin tuotoksena olemisen kautta luotettavuudesta tulee riittävä ehto perususkomuksen oikeuttamiselle.

Vastaukset tutkimuskysymyksiin ovat seuraavanlaiset. Perususkomukset ovat tärkeitä koska ne tarjoavat ratkaisun tiedon regressio-ongelmaan ja ne ovat lisäksi osana teoriaa , joka vastaa ulkomaailman olemassaolon episteemiseen ongelmaan. Perususkomukset ovat luonteeltaan sellaisia, että ne eivät tarvitse oikeutukseen evidentialista tukea toisilta uskomuksilta. Lyons argumentoi, että hänen esittämänsä luotettava ei-inferentiaalisesti toimiva alkukantainen systeemi takaa ja on pohja perususkomuksen prima facie oikeutukselle. Perususkomusten oikeutus tulee sen kautta, että ne ovat tällaisen systeemin tuotoksia.

Avainsanat: foundationalismi, koherentismi, perususkomukset, eksternalismi, epistemologia, Jack C. Lyons

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

Johdanto.....	4
1. Taustoitus ja motivointi.....	4
1.1 Internalismi ja eksternalismi.....	6
2. Foundationalismi.....	7
3. Perususkomukset.....	9
3.1 Perususkomukset käytännössä.....	10
4. Koherentismi.....	11
4.1 Koherentismin vasta-argumentit.....	12
5. Yksinkertainen reliabilismi ja sen vastaesimerkit.....	13
6. Aistisysteemi.....	15
7. Kritiikki ja Lyonsin apologia.....	18
8. Johtopäätökset.....	21
Lähdeluettelo.....	22

Johdanto

Työni pyrkii vastaamaan kolmeen kysymykseen: 1. Miksi peruskomukset ovat tärkeitä 2. Millaisia peruskomukset ovat luonteeltaan 3. Mitkä ovat Jack C. Lyonsin käsitykset peruskomuksista ja uskomusten oikeutuksesta (justification). Luvussa yksi taustoitan sekä motivoin työtäni ja lisäksi perustelen, miksi kysymys peruskomuksista on tärkeä ja relevantti epistemologian näkökulmasta. Luvussa kaksi käsittelemme foundationalismia, sen eri muotoja ja avaamme peruskomusten luonnetta tarkemmin. Luvussa kolme esittelen koherentismia vaihtoehtona foundationalismille. Luvussa neljä esittelen yksinkertaisen reliabilismin idean ja sille esitetyt vastaesimerkit. Luvussa viisi esittelen Jack Lyonsin omat kriteerit peruskomuksia tuottavalle järjestelmälle ja sitten luvussa kuusi avaamme Lyonsin teorialle esitettyä kritiikkiä ja tarjoan Lyonsin oman vastauksen esitettyyn kritiikkiin. Luvussa seitsemän kokoan yhteen oleelliset johtopäätökset.

Työni pääasiallinen lähde on Jack Lyonsin vuonna 2009 ilmestynyt kirja: "Perception and Basic Beliefs: Zombies, Modules, and the Problem of the External World".

1. Taustoitus ja motivointi

Jack C. Lyons toteaa kirjassaan "Perception and Basic Beliefs (2009)", että Descartesista asti epistemologian tietynlainen pääongelma on ollut ulkomaailman olemassaolon ongelma. Me ihmiset yleensä ajattelemme, että perseptio on lähde tietoon ja oikeutettuihin uskomuksiin maailmasta, joka meitä ympäröi. Ellei näin olisi, niin meillä tuskin olisi tietoa maailman kontingenteista faktoista. Uskomme aiemman lisäksi myös ulkoisten objektien: kivien, tuolien ja ihmisten täyttämään maailmaan. Kuinka siten on mahdollista, että edellisenkaltaiset uskomukset olisivat oikeutettuja, järkeviä ja sellaisia että ne voitaisiin laskea tiedoksi. Jo Descartes ja Montaigne esittivät, että on mahdollista kokea niin selvä ja koherentti uni, ettei sitä voi erottaa elävästä todellisuudesta. Todella uskottava uni koostuisi tilanteista, joissa ihminen uskoisi ja havainnoisi asioita samalla lailla kuin että hän istuisi pöydän ääressä tässä ja nyt. Ihminen perustelisi kokemansa asiat unessa samoin tavoin kuten ollessaan hereillä, vedoten käsinkosketeltaviin, visuaalisiin aistikokemuksiin.

Näin ollen ihminen tarvitsee syitä ajatella, että nämä partikulaariset kokemukset ovat todellisia, että ne aiheutuvat kokemuksen ulkopuolelta eivätkä sisältä. Asia on vaikea, sillä meillä ei vaikuta olevan kehättömiä syitä ajatella, että kokemukset aiheutuisivat ulkoa, saati että pystyisimme muodostamaan

minkäänlaisia a priori tai a posteriori argumentteja tämän puolesta, jotka eivät samalla ottaisi aistikokemuksen luotettavuutta annettuna. Jos näin olisi, ihminen jäisi vaille riittävää syytä uskoa, että hänen aistikokemuksessaan ilmenevä kuppi olisi oikeasti olemassa, mikä johtaisi skeptisismiin. Tämä on ulkomaailman olemassaolon ongelma. (Lyons 2009, 5.)

Ulkomaailman olemassaolon ongelma voidaan jakaa Lyonsin mukaan kahteen osaan, joista vain toiseen hän tarjoaa vastauksen. Ensimmäinen on ulkomaailman metafyyminen ongelma ja toinen on ulkomaailman episteeminen ongelma. Metafyysisessä ongelmassa on kyse siitä, onko ulkomaailmaa olemassa, kun taas episteemisen ongelman ydin on se, onko meillä oikeutettuja uskomuksia tai tietoa tästä maailmasta ja kuinka tämä olisi mahdollista. Metafyysiset ratkaisut episteemisiin ongelmiin ovat sopimattomia ja toisin päin, lisäksi vastaus epistemologiseen kysymykseen ei välttämättä ole edes alkanut vastaamaan metafyymiseen ongelmaan. (Lyons 2009, 182.)

Kaiken lisäksi metafyyminen ongelma jakautuu ikään kuin kahtia: Yhdessä on tarkoitus tarjota jotain evidenssiä ulkomaailman olemassaolon puolesta ja toisessa on tarkoitus *todistaa*, että ulkomaailma on olemassa (Lyons 2009, 185). Väittämät joihin vastauksissa metafyymiseen ja episteemiseen kysymyksiin päädytään ovat varsin erilaiset: ensimmäinen koskee maailmaa (totuutta) ja toinen koskee oikeutusta (justification). Ensimmäinen propositio on luonteeltaan johtopäätös ja toinen taas on selitys (explanandum). Lyons myöntää, että on ehkä mahdollista, että hyvä vastaus metafyymiseen kysymykseen x :stä onnistuu samalla osoittamaan, että on olemassa hyviä syitä uskoa x :ään. Toisin sanoen näyttää, että kyseinen uskomus on oikeutettu. Näin ollen selkeä teoreettinen jako metafyyminen ja episteemisen välillä hajoaa, filosofisen käytännön tekemisessä.

Tietysti hyvien syiden ei tarvitse paljastaa *olevansa* hyviä syitä eikä niiden tarvitse olla syitä, jotka joku partikulaarinen ihminen omaisi. Tämän lisäksi on tärkeää erottaa toisistaan objektiivisen evidenssin olemassaolo propositiolle p ja tietyn partikulaarisen toimijan evidenssi propositiolle p . (Lyons 2009, 183-184.) Edelleen Lyons pyrkii teoriallaan tarjoamaan vastauksen nimenomaisesti ulkomaailman olemassaolon episteemiseen ongelmaan.

Määritellesään epistemologisia pyrkimyksiään Lyons ottaa esille kaksi vaihtoehtoista tapaa käsittää filosofinen episteeminen projekti. Hän nojautuu Alvin Goldmanin (1992) erotteluun. Artikkelissaan Goldman kutsuu deskriptiiviseksi projektiksi yritystä tavoittaa ja systematisoida intuitiomme oikeutuksesta. Normatiivinen projekti taas pyrkii parantamaan näitä intuitioita, ei kertomalla kuinka meidän intuitiivisesti ajatellen tulisi muodostaa uskomuksia, vaan kuinka meidän *oikeasti pitäisi*

muodostaa uskomuksia ja millaisia normatiivisia periaatteita suosisimme, mikäli olisimme täysin informoituja maailman deskriptiivisistä piirteistä. (Lyons 2009, 149, 155.) Lyonsin mukaan Goldman tarjoaa kaksikomponentti reliabilisminsa deskriptiiviseksi epistemologiseksi teoriaksi ja sellaisenaan se ei ole analyysi oikeuttamisesta, vaan selitys sille miksi episteemiset intuitiomme ovat sellaisia kuin ne ovat. Goldmanin teoria menee yksinkertaistaen näin: meidän intuitiiviset arvostelmamme oikeutuksesta muodostuvat sillä perusteella pidämmekö kohde uskomusta, kognitiivisen prosessin seurauksena, joka esiintyy mentaalilla hyveellisten prosessien listalla. Prosessi päättyy hyve listalleni, jos tulen siihen tulokseen, että prosessi on luotettava aktuaalisessa maailmassa. (Lyons 2009, 150.)

On selvää, että deskriptiivinen epistemologia toimisi pohjana normatiiviselle epistemologialle. Jos esimerkiksi intuitiomme perustuisivat tiettyihin pinttyneisiin uskomuksiin erilaisten kognitiivisten prosessien luotettavuudesta ja jos jotkut näistä uskomuksista olisivat epätosia, niin meidän pitäisi oikaista intuitioita, jotka riippuvat näistä epätosista uskomuksista. Lyonsin mukaan tärkeintä on pitää mielessä, että operatiivisten uskomusten sisältö ja nimenomaisesti luotettavuutta koskevat uskomukset vaikuttavat intuitioihimme. (Lyons 2009, 151.) Hän itse valitsee kummastakin vaihtoehdosta poikkeavan lähestymistavan: reflektiivisen tasapainon. Siinä hän aloittaa esiteoreettisilla intuitioilla, mutta on valmis muokkaamaan niitä saadakseen aikaan johdonmukaisuutta intuitioihin, niiden suhteissa toisiinsa ja etenkin intuitioiden suhteessa empiiriseen informaatioon (Lyons 2009, 155).

1.1 Internalismi ja eksternalismi

Foundationalismi ja kysymys perususkomuksista sekä niiden oikeuttamisesta nivoutuu oleellisesti yhteen tiedollisen oikeuttamisen koulukunnan: internalismin ja eksternalismin kanssa. Näillä käsitteillä on muutamia eri merkityksiä ja esitän niistä oleelliset tässä. Internalismi ensimmäisessä muodossaan esittää, että henkilöllä on tai hänellä voi olla tietynlainen pääsy tietonsa tai oikeutetun uskomuksen perustaan. Eli ihminen on tai voi olla tietoinen tästä tiedollisesta perustasta. Eksternalistit sen sijaan kieltävät, että ihmisellä voisi olla aina tietynlainen pääsy tietonsa ja oikeutetun uskomuksensa perustaan. (Pappas 2014.)

Näissä muodoissa on ensi sijassa kysymys siis käsiksi pääsemisestä tai pääsystä tiedon perustaan. Toinen muoto keskittyy tiedollisen *pääsyn* sijasta, siihen mikä *on* oikeutetun uskomuksen perusta. Mentalismi on tällainen internalismin muoto, jossa hyväksytään teesi: jokin mentaalitila on viime

kädessä se, joka oikeuttaa tiedollisen toimijan uskomuksen. Kontrastina tähän teesiin eksternalismi väittäisi, että jotkin muut kuin aivotilat toimivat uskomuksien oikeuttajina (Pappas 2014).

Lyons itse toteaa kirjassaan, että epistemologien keskuudessa ei ole konsensusta siitä mitä internalismi ja eksternalismi ovat, mutta myöntää yleisen teeman olevan kognitiivinen pääsy joko oikeutukseen tai oikeuttajiin. (Lyons 2009, 178.) Lisäksi internalismin muotoa, jota Lyons kritisoi ja vastustaa kutsutaan kirjassa, mentalismin sijasta eksperientalismiksi. Lyonsin argumenteissa tulevat ilmi internalismin ja eksternalismin molemmat muodot ja koska argumentaatiokeskustelu on monimutkaista niin siten esiintymisyhteydet ovat hienovivahteisia eivätkä suoraviivaisia. Foundationalismista on olemassa sekä internalistisia, että eksternalistia versioita ja Lyons itse argumentoi ja kannattaa ei-evidentialistista eksternalistista foundationalismia.

2. Foundationalismi

Foundationalismi on tiedollisen oikeuttamisen teoria, joka on vastaus episteemiseen regressio-argumenttiin.

Inferentiaalisen oikeuttamisen periaate (IOP): Ollakseen oikeutettu uskomaan proposition P proposition E perusteella, henkilö x:n on oltava oikeutettu uskomaan E, mutta myös oikeutettu uskomaan, että E tekee todennäköiseksi että P.

IOP:stä voidaan johtaa regressio-argumentti: Jos kaikki oikeuttaminen olisi inferentiaalista, niin jotta henkilö H olisi oikeutettu uskomaan proposition P, X:n tulisi pystyä legitimiin päättelyyn P jostain toisesta propositiosta E1 ja jotta tämä olisi mahdollista niin E1 tulisi olla oikeutettu proposition E2 nojalla, joka taas tulisi oikeuttaa E3:n kautta ja näin jatkuisi loputtomiin. Rajalliset olennot eivät voi päättää loputonta päättelyketjua, joten jos kaikki oikeuttaminen olisi inferentiaalista, niin kukaan ei olisi oikeutettu missään uskomuksissaan. (Hasan & Fumerton 2010.)

Foundationalismi on ratkaisu tähän ongelmaan, sillä se on näkemys, jonka mukaan 1) on olemassa etuoikeutettu perususkomusten (basic beliefs) joukko, joiden oikeutus ei riipu inferentiaalisista tai evidentialisista yhteyksistä toisiin uskomuksiin. 2) kaikki muut uskomukset (nonbasic), jos ne ovat oikeutettuja, johtavat oikeutuksensa viime kädessä evidentialisista suhteista perususkomuksiin.

Foundationalismin eri versiot ovat eri mieltä siitä, mikä on perususkomusten luonne.

Lyons tekee jaon Mentaali-Tila Foundationalismiin (MTF) ja Eksternaaliseen-Objekti Foundationalismiin (EOF) välille. MTF on näkökulmista perinteisempi ja perususkomusten laatu on varsin rajattu. Sen mukaan uskomukset omasta olemassaolosta, oman mielen sisällöt ja tietyt a priori totuudet ovat perususkomuksia. Lisäksi perseptuaaliset uskomuksemme ulkoisista objekteista eivät itsessään ole perususkomuksia vaan ne johtavat oikeutuksensa objektien ilmenemisuskomuksista.

EOF on uudempi ja suositumpi näkökulma. Se hyväksyy perususkomuksiksi kaikki MTF:n hyväksymät uskomukset, mutta lisäksi se väittää, että edes jotkut uskomukset ulkoisista, fyysisistä objekteista ovat perususkomuksia. Lyons perustelee foundationalismi-jakoaan sillä, että MTF ja EOF jako korostaa tärkeää kysymystä epistemologisessa keskustelussa eli sitä, mitkä uskomukset ovat perususkomuksia. (Lyons 2009, 3.) Koskien ulkomaailman olemassaolon ongelmaa Lyons toteaa, että EOF kykenee välttämään koko ongelma, kieltämällä että tarvittaisiin minkäänlaista päättelyä mielen uskomusten ja ulkoisen maailman välillä. Sillä jos on uskottavaa, että jotkut uskomuksemme fyysisistä objekteista ovat perususkomuksia, niin siinä tapauksessa ei ole väliä, ettemme voi päätellä perseptuaalisten kokemusten perusteella jotain ulkomaailman objekteista. (Lyons 2009, 7.)

MTF ja EOF erottelu perustuu perususkomusten sisältöön, mutta foundationalismiin sisällä on toinenkin oleellinen erottelu, joka koskee uskomusten oikeutuksen lähdettä. Tätä erottelua edustaa jako doksastisiin ja ei-doksastisiin teorioihin. Doksastinen episteeminen teoria väittää, että *vain* uskomukset voivat oikeuttaa toisia uskomuksia ja vastaavasti ei-doksastinen teoria kieltää tämän väitteen. (Lyons 2009, 20.) Mainitut kategoriat ovat laajoja ja doksastisiin teorioihin lukeutuvat koherentismin standardiversiot sekä esimerkiksi foundationalismiin muoto, joka väittää perususkomusten olevan itsensä oikeuttavia. Ei-doksastisiin teorioihin sisältyvät esimerkiksi eksperientialismi: väite siitä, että perususkomukset oikeuttaa kokemustila tai eksternalistisemmat teorit joissa oikeutus riippuu ei-introspektiivisistä ominaisuuksista kuten luotettavasta uskomusmuodostus prosessista. Lyons itse kannattaa ei-doksastista eksternalistista teoriaa. (Lyons 2009, 21.)

Keskusteluun liittyy myös oikeuttamisen tekijän määrittelemisen(O-tekijä). Se on jotain sellaista mikä on oleellista uskomuksen oikeutetulle statukselle. O-tekijät voivat olla negatiivisesti tai positiivisesti relevantteja riippuen siitä vähentävätkö vai lisäävätkö ne uskomuksen oikeutusta. Positiivisiksi O-tekijöiksi on esitetty koherenssia, luotettavuutta, selkeyttä ja erehtymättömyyttä. (Lyons 2009, 21.)

O-tekijät voidaan jakaa kahteen luokkaan: 1.evidentiaalisiin oikeuttajiin 2. ei-evidentiaalisiin oikeuttajiin. Evidentiaalinen oikeuttaja on esimerkiksi uskomus, joka toimii evidenssinä toiselle uskomukselle. Ei-evidentiaalisiin oikeuttajiin kuuluvat luotettavuus ja koherenssi, jotka eivät toimi uskomukselle evidenssinä, mutta joiden roolin kautta oikeuttamisprosessissa uskomus tulee oikeutetuksi. (Lyons 2009, 22.)

Foundationalismi on pääasiassa keskittynyt evidentiaalisiin oikeuttajiin, sillä sen esittämät perususkomukset eivät ole *evidentiaalisesti oikeutettuja* toisten uskomusten kautta.

Koherentismi taas sisällyttää sekä evidentiaaliset oikeuttajat, että ei-evidentiaaliset oikeuttajat teoriaansa. (Lyons 2009, 25.)

3. Perususkomukset

Perinteikkäimmissä MTF:n versioissa perususkomukset, eli uskomukset omista välittömistä mielentiloista ja a priori totuuksista olivat oikaisemattomia(*incorrigible*), erehtymättömiä ja niillä oli korkein mahdollinen määrä oikeutusta. On kuitenkin selvää, että meillä voi olla epätosia uskomuksia mielentiloistamme, näin ollen EOF:n tapauksessa Lyons konstruoii perususkomukset vain *prima facie* oikeutuksen mukaan. *Prima facie* tarkoittaa sitä, että S on oikeutettu uskomuksessaan, jos S:llä ei ole olemassa episteemistä syytä luopua uskomuksesta. *Prima facie* oikeutetulla uskomuksella on se määrä positiivista episteemistä tukea, joka on välttämätön oikeutukseen, mutta sen tila voi muuttua oikeuttamattomaksi, jos henkilöllä on heikentävää tai vastakkaista evidenssiä.

Näin ollen perususkomus määriteltynä *prima facie* oikeutuksen mukaan ei ole riippuvainen toisista uskomuksista evidentiaalisten suhteiden kautta, vaikka on mahdollista, että uskomuksen viimekätinen *ultima facie* oikeutus voi olla riippuvainen toisista uskomuksista ainakin negatiivisesti. (Lyons 2009, 14.) Lyons toteaa lisäksi, että ei ole hyviä syitä ajatella, ettei perususkomus voi niin sanotusti vahvistaa oikeutustaan ylimääräisellä inferentiaalisella evidenssillä. Edellä esitetyn määritelmän perusteella ei kuitenkaan tule ajatella, että perususkomusten tulisi vähintään olla *prima facie* oikeutettuja. Jos väitetään uskomuksen olevan perususkomus, niin sillä tarkoitetaan vain, että evidentiaalinen tuki toisilta uskomuksilta ei ole välttämätön tämän uskomuksen oikeuttamiselle. (Lyons 2009, 15.)

Jotkut ovat ajatelleet, että perususkomukset ovat itsensä oikeuttavia uskomuksia. Lyons kuitenkin argumentoi, että EOF ei voi vaatia tätä, sillä selvästi on mahdollista, että henkilö voi olla täysin

oikeuttamaton uskomuksessaan: minulla on kivi kädessäni. Tästä herää kysymys, mikä sitten oikeuttaa perususkomukset? Yksi suosituista vastauksista on: perususkomusta vastaava kokemuksellinen tila (eksperientialismi) tai prosessin luotettavuus(reliabilismi) joka tuotti uskomuksen. (Lyons 2009, 18.)

3.1 Perususkomukset käytännössä

Millaisia uskomuksia perususkomukset voisivat olla käytännössä. Joidenkin EOF-foundationalistien mielestä muistiuskomukset voisivat olla perususkomuksia (Lyons 2009, 133). On lisäksi hyvä huomata, että on vaikea kehittää hyvin tiukkaa käsitystä peruspropositiosta, koska melkein mikä tahansa propositio voi olla semanttisen muistin kohde (Lyons 2009, 134). Lyons pitää itse uskomuksia, jotka perinteisesti luokitellaan a priori intuitioiksi, perususkomuksina. Näistä esimerkkejä ovat: ”1+1=2”, ”poikamiehet ovat naimattomia” myös introspektiiviset uskomukset kuten ”olen nälkäinen”, ”tunnen kipua” ovat perususkomuksia. (Lyons 2009, 135.)

Toisten uskomusluokkien tapauksessa ei ole yhtä selvää mitkä kaikki uskomukset, kategoriasta kuuluisivat perususkomuksiin. Näin on esimerkiksi perseptuaalisten uskomusten tapauksessa, jotkut niistä ovat selvästi perususkomuksia, toiset selvästi eivät ja osan status on epäselvä. Sama epäselvyys toistuu todistususkomusten(testimony), moraaliuskomusten tapauksessa. (Lyons 2009, 134-135.)

Lyonsin teorian tapauksessa oleellisinta ei ole mitkä tietyt uskomukset ovat perususkomuksia, vaan millä tavalla perususkomukset on tuotettu, sillä tämä kriteeri on se, joka suodattaa sopivat ehdokkaat eri uskomuskategorioista. Kuten tullaan huomaamaan käytännössä, tämä tarkoittaa luotettavan alkukantaisen havaintosysteemin tuotosta.

Perususkomuksen ongelman voi jakaa kahteen eri ongelmaan, jotka Lyonsin mukaan jokaisen teorian tulee kohdata, jos se on sitoutunut perususkomusten olemassaoloon.

Alkuperäongelma: Jos perususkomukset eivät saa oikeutustaan evidentialisista suhteista toisiin uskomuksiin, niin mistä ne saavat sen?

Hahmotusongelma: Mitkä uskomuksista ovat perususkomuksia?

Vaikka ongelmat ovat erillisiä, niin ne ovat silti toisiaan rajoittavia. Lyons toteaa, että loppuen lopuksi me emme tarvitse teoriaa joka vain kertoisi, mitkä uskomukset ovat perususkomuksia. Hänen mukaansa me tarvitsemme teoriaa, joka ainakin periaatteessa voisi kertoa meille mitkä uskomukset, määriteltynä ei-episteemisesti, olisivat perususkomuksia ja mitkä eivät.

Lyonsin oma teoria on eksternalistinen, joka kieltää toimijan kyvyn kertoa pelkän reflektion perusteella on tietty uskomus perususkomus, lisäksi se on reliabilistinen EOF. (Lyons 2009, 18.)

Hänen teoriassaan uskomus on perususkomus, jos kyseisellä uskomuksella on tietty psykologinen etiologia eli alkuperä (Lyons 2009, 15).

4. Koherentismi

Koherentismi on tiedollisen oikeuttamisen teoria, jonka mukaan uskomus tai uskomusten joukko on oikeutetta, jos uskomuksen sekä muiden uskomusten välillä vallitsee koherenssi ja uskomusjoukosta muodostuu koherentti systeemi (Olsson 2017).

Oikeutuksessa on siis kyse uskomusjoukon välisestä koherenssista. Koherenssi on siten ei-evidentiaalinen oikeuttaja, se on relevantti jonkin uskomuksen oikeutukselle, muttei välttämättä ole osa uskomuksen oikeuttavaa evidenssiä. (Lyons 2009, 25.)

Koherentismillä on tietysti vastaus tiedon regressio-ongelmaan. Koherentisti siten toteaa, että mikään ei estä regressiota jatkumasta kehässä. Näin ollen A voi olla peruste B:lle joka on peruste C:lle joka on taas peruste A:lle. Tästä seurauksena on perusteiden ketju, joka on loppumaton, mutta joka ei koostu rajattomasta määrästä uskomuksia. Usein ajatellaan, että kehämäinen päättely on ongelmallista ja koherentisti voi tarkentaa, ettei uskomusten oikeuttaminen tulisi tapahtua lineaarisesti perusteesta perusteella. Lineaarisuusoletus katsoo, että oikeutettuja ovat ensisijaisesti yksittäiset uskomukset, kun taas koherentisti ajattelee uskomusjärjestelmien olevan oikeutuksen pääasiallinen kohde.

Kehämäisesti teoriasta tulee siis holistinen. Regressiota ei synny koska sen keskeinen lineaarinen oletus on virheellinen. (Olsson 2017.)

Laurence Bonjour esitti vuonna 1985 juurikin tällaista ratkaisua. Oikeutuksen perusyksikkö on siis uskomus järjestelmä. Partikulaariset uskomukset ovat oikeutettuja vain johdannaisesti, syystä että ne ovat osa uskomusjärjestelmää. Bonjourin mukaan uskomusten välillä ei ole episteemistä ensisijaisuutta tai posteriorisuutta, saati lineaarista episteemisen riippuvuuden järjestystä. (Bonjour 1985, 24.)

4.1 Koherentismin vasta-argumentit

Seuraavaksi esittelen muutamia koherentismia vastaan esitettyjä vastaväitteitä.

Koherentismia vastaan on olemassa tunnettu isolaatio-vastaväite. Kuinka pelkkä fakta, järjestelmän sisäisestä koherenssista voisi mitenkään tarjota opastusta todellisuuteen tai totuuteen? (Olsson 2017.)

Vastaväitteestä voidaan esittää seuraava muotoilu. Oletetaan olevaksi tavallinen agentti, jolla on tavanomaisesti oikeutetut uskomukset, mutta hän elää epätavallisessa satumaailmassa. Agentilla on siten oikeutettuja havaintouskomuksia lohikäärmeistä, peikoista ja neidoista hädässä. Mutta taas agentti joka eläisi aktuaalisessa maailmassa, missä ei ole satuolentoja, voisi olla doksastisesti identtinen aiemmin agentin kanssa.

Aktuaalisen maailman agentilla voisi olla samat perustamissuhteet(basing) sekä uskoa uskomuksia samoista motiiveista. Doksastismin näkökulmasta eli siten myös koherentismin näkökulmasta, joka on doksastinen teoria, aktuaalisen maailman agentti olisi yhtä oikeutettu uskomuksissaan kuin satumaailman agentti, koska satumaailman agentti oli uskomuksissaan oikeutettu. Koska toinen agentti ei selvästi ole uskomuksissaan oikeutettu, koska uskomuksien ja maailman välillä on ristiriita, niin doksastismi kuten myös koherentismi on epätosi ja virheellinen teoria. (Lyons 2009, 31).

Toinen väite doksastismia vastaan toteaa, että mikäli oikeutus supervenioi koherenssistä niin luvassa on ongelmia, koska tämä on väite siitä, että koherenssi oikeuttaa uskomuksia ja koherenssi ei ole uskomus – mikä on ristiriidassa doksastismin periaatteen kanssa, että vain uskomukset voivat oikeuttaa uskomuksia. Näin ollen koherentismi on sitoutunut ei-doksastiseen oikeuttamiseen. (Lyons 2009, 27).

Koherentismia usein kuvataan myös näkökulmaksi jossa tarpeeksi suuret kehät välittävät oikeutusta. Vaikka tätä näkökulmaa ei usein oteta kovin tosissaan niin Lyons toteaa että, isojen kehien ei tulisi olla parempia kuin pienten, eikä samoista syistä ”sepityksen” muodolla tulisi olla merkitystä. (Lyons 2009, 31).

Voitaisiin nimittäin väittää, etteivät uskomusten verkko tai verkosto ole geometrisessä mielessä kehämäisiä, mutta tämä ei muuttaisi Lyonsin mukaan episteemistä tilannetta mitenkään, sillä nyt oikeuttamaton on koko uskomusjoukko eikä yksittäinen uskomus. Tämä on ongelma nimenomaan

siksi, etteivät oikeuttamattomat uskomukset voi olla evidenssinä/tarjota oikeutusta toisille uskomuksille.

Tavallaan agentin episteeminen tilanne on kääntynyt huonommaksi. Kehämäisyys ei vähennä kohde uskomusten oikeutusta vaan se epäonnistuu lisäämään, mitään muuta kuin enemmän oikeuttamattomia uskomuksia sinne, missä niitä oli aiemmin vain yksi. (Lyons 2009, 32.)

BonJour esittää myös seuraavan vastaväitteen: Riippumatta miten tahansa korkeaksi asetetusta koherenssin tasosta, vaikuttaa selvästi siltä, että on olemassa mahdollisesti loputon määrä uskomuksien järjestelmiä, jotka tyydyttävät standardin. Koherentismilla on siten ongelma valita niiden välillä tavalla, joka ei olisi episteemisesti keinotekoinen. (BonJour 1985, 25.)

Lyons tunnustaa, että mikäli on syytä uskoa, että tarpeeksi suuren ja koherentin uskomusjoukon olemassaolo tekisi sen käytännössä varmasti todeksi, kuten Davidson on esittänyt vuonna 1986, niin se voisi olla paras syy ottaa doksaattinen koherentismi vakavasti. (Lyons 2009, 32.)

BonJour itse myöntää, että episteeminen regressio-argumentti antaa kieltämättä vakuuttavan prima facie argumentin foundationalismille ainoana jäljelle jäävänä vaihtoehtona. Tulosta ei voida pitää ratkaisevana, eliminaatioargumentin logiikan mukaisesti, ennen kuin jäljelle jäänyt vaihtoehto on kunnolla tarkastettu. (Bonjour 1985, 25.) Siihen ei kuitenkaan tässä työssä ole tilaa.

5. Yksinkertainen reliabilismi ja sen vastaesimerkit

Lyons ottaa esille näkemyksen jota hän kutsuu yksinkertaiseksi reliabilismiksi (YR).

(YR) Uskomus on prima facie oikeutettu, joss se on luotettavan kognitiivisen prosessin tulos.

Vastaesimerkkien tarkoituksena on osoittaa, että yksinkertainen reliabilismi eli luotettava kognitiivinen prosessi ei ole riittävä ehto uskomusten oikeuttamiselle. Lyons esittää alun perin Laurence BonJourilta (1985) peräisin olevan vastaesimerkin Normanista. (Lyons 2009, 113.)

Norman on tiettyjen olosuhteiden vallitessa, jotka yleensä vallitsevat, täysin luotettava selvänäkijä tiettyjen asioiden suhteen. Hänellä ei ole minkäänlaista evidenssiä tai syitä tämänkaltaisen kognitiivisen kyvyn yleistä mahdollisuutta vastaan tai sitä vastaan, että hänellä on tällainen kyky. Eräänä päivänä Norman tulee uskoneeksi, että presidentti on New York Cityssä, vaikka Normanilla ei ole evidenssiä uskomuksen puolesta eikä sitä vastaan. Tosiasiassa uskomus on tosi ja se on peräisin Normanin selvänäkijä kyvystä olosuhteissa, joissa kyky on täysin luotettava.

Lyons toteaa, että hänen mielestään intuitiivisesti Normanin uskomus ei ole ultima facie oikeutettu. Ominaista mainitulle esimerkille on Lyonsin mukaan se, että se on esitetty tavalla, joka tekee intuitiivisesti epätodennäköiseksi sen, että Normanilla olisi lainkaan kumoajia uskomukselleen. Tästä seuraa se, ettei uskomus ole edes prima facie oikeutettu, josta seuraa, että tapaus on vastaesimerkki YR:lle.

Lyons ottaa esille toisen esimerkin: Herra Truetempin aivoihin on hänen tietämättään laitettu kirurgisesti laite: tempucomp, joka rekisteröi ympäristön lämpötilan ja samalla tuottaa hyvin luotettavia ja tarkkoja uskomuksia lämpötiloista. Hänellä ei ole tietoa laitteesta ja reflektoimatta hyväksyy sen tuotokset. Laitteesta aiheutuva uskomus, että ympäristön lämpötila on 104° F ei ole intuitiivisesti Lyonsin mielestä oikeutettu. Jälleen prosessi itse oli luonteeltaan luotettava, mutta uskomus ei. Näin ollen prosessin luotettavuus ei ole riittävä ehto edes prima facie oikeutukseen. Lyons itse haluaa rakentaa teorian, joka vangitsee edelliset intuitiot eikä yrittää väittää niitä perusteettomiksi. (Lyons 2009, 114.)

Niinpä hän esittää oman kantansa, jota hän kutsuu Inferentiaaliseksi Reliabilismiksi.

(IR) 1. Perususkomus on prima facie oikeutettu joss se on luotettavan kognitiivisen prosessin tuote.
2. ei-perususkomus on prima facie oikeutettu joss se on luotettavan inferentiaalisen prosessin tuote, jonka syötteet ovat itsessään prima facie oikeutetut (Lyons 2009, 112).

Lyons argumentoi, että Norman ja Truetemp esimerkit eivät voi toimia vastaesimerkkeinä IR:lle koska IR ei väitä, että luotettavuus olisi riittävä ehto oikeuttamiselle. IR näet vain väittää, että luotettavuus on riittävä ehto uskomuksen oikeuttamiselle vain, jos uskomus on luonteeltaan perususkomus. IR käytännössä väistää mainitut (selvänäkijä)vastaesimerkit koska se ei tarjoa täyttä epistemologiaa. Se yhtäältä ei väitä, että Truetemp tai Norman olisi oikeutettu uskomuksissaan mutta

toisaalta se ei myöskään implikoi, että näin ei olisi. Lyons ymmärtää, että vastaus voi vaikuttaa halvalta, sillä YR häviää IR:lle vain koska YR yrittää tarjota oikeuttamiselle välttämättömät ja riittävät ehdot. Hän ei pidä teoriansa tilaa kuitenkaan hälyttävänä koska IR:n puute on myös monien muiden teorioitten ongelmana. (Lyons 2009, 115.)

Pystyäkseen esittämään riittävät ehdot oikeuttamiselle Lyons liittää IR:n kylkeen teoriansa aistiuskomuksesta, aistisysteemiteorian(perceptual system theory) - (PST) kautta ja näin hän samalla pystyy määrittämään mitkä uskomukset hänen mukaansa ovat perususkomuksia. PST väittää yksinkertaisesti että: Uskomus on aistiuskomus, joss se on aistisysteemin tuotos. Lyon ajattelee, että aistisysteemi konstituoi luonnollisen tyyppin(kind), tarkemmin sanottuna kognitiivis-neurotieteellisen sellaisen ja hän haluaa jättää tieteille tehtävän selvittää, mitä nämä aistisysteemit tarkalleen ovat.

6. Aistisysteemi

Aistisysteemillä on hänen mielestään kokonaisuudessaan neljä ominaisuutta.

1. Sen alimman tason syötteet ovat energia transduktioita aistielinten välillä
2. Mitkään sen alasyteemien syötteistä eivät ole suuremman organismin vapaaehtoisessa kontrollissa.
3. Se on inferentiaalisesti läpinäkymätön eli sen doksastiset(uskomukselliset) tuotokset ovat kognitiivisesti spontaaneja BonJourin (1985) merkityksessä.
4. Systeemi on kehittynyt jonkinlaisen oppimisen ja sisäisten rajoitteiden seurauksena.

Näin ollen luotettavuus on riittävä ehto oikeuttamiselle, jos kyseessä oleva uskomus on systeemin tuote, joka tyydyttää omaisuudet 1-4. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että luotettavuus riittäisi muiden uskomusten(nonbasic) oikeuttamiseen. (Lyons 2009, 117.)

Lyons perustelee ja tähdentää että kahden ensimmäisen ominaisuuden tarkoituksena on korostaa sitä, että aistisysteemit saavat syötteensä maailmasta eivätkä suuremmilta organismeilta. Systeemiä, joka tyydyttää omaisuudet 3-4 Lyons kutsuu alkukantaiseksi(primal) systeemiksi. Termin on tarkoitus kuvastaa sekä systeemin etiologiaa(alkuperää) että sen inferentiaalista läpinäkymättömyyttä. Lisäksi jotta systeemi olisi alkukantainen, sen ei tarvitse olla yksinkertainen, järjestymätön tai edes introspektiivisesti läpinäkyvä. Koska alkukantainen systeemi voi olla oppimisen muokkaama tai sen

seuraus niin sen ei tarvitse olla muita systeemejä ontogeneettisesti edeltävä. Silti systeemi, joka olisi syntynyt edellisenä yönä ei olisi alkukantainen systeemi, koska se ei täyttäisi mainittua etiologista reunaehto. (Lyons 2009, 136-37.)

Lyons korostaa hänen teoriansa tarkkuuden taso on sama kuin muilla foundationalistisilla teorioilla: on esittää riittävät mutta ei välttämättömiä ehtoja perususkomuksille ja prima facie oikeutukselle. Tapa jolla IR hoitaa mainitut Norman ja Truetemp vastaesimerkit on yksinkertainen: kumpikaan kyseisistä uskomuksista ei ole aistisysteemin tuote. Ne voivat olla kognitiivisen systeemin tuote, mutta nämä systeemit eivät ole aistisysteemejä. Ongelma nimenomaan selvänäköisyyden tapauksessa on, että ei ole olemassa mainitun kaltaista selvänäköisyysmekanismia ja täten ei myöskään ole olemassa energia transduktioita. Normanin systeemi ei siis tyydytä kohtaa 1., jos systeemi jostain syystä tyydyttäisi kohdan 1. niin sen täytyisi tyydyttää myös kohdat 2-4.

Truetempin tilanteessa systeemi tyydyttää omaisuudet 1-3, muttei enää ominaisuutta 4.

Lyons haluaa rinnastaa Normanin tapauksen sellaisen samankaltaisen tapauksen kanssa, jossa kyse on aistisysteemistä. Hän lisäksi haluaa olettaa, että Normanin selvänäkijä taitoon ei liity minkäänlaista energia-transduktio elintä ja että tämä kyky on ilmaantunut yhdessä yössä.

Nyrmoon kuuluu avaruusolentolajiin, jolle selvänäköisyys on normaali kognitiivinen kapasiteetti, joka kehittyy samalla tavalla kuin ihmisille kehittyä näköaisti. Nyrmoonin lajilla on erikoistuneet sisäelimet, jotka ovat vastaanottavaisia suhteessa kaukaisten tapahtumien energia signaaleihin. Lapsena kaikki oli Nyrmoonille yhtä kukoistavaa hämmennystä, kunnes hän oppi hallitsemaan kykyään, valikoimalla ja tunnistamalla vain tietyt objektit ja lisäksi suodattamaan pois koherentit kaukaiset tapahtumat. Kuitenkin Nyrmoon on niin ajattelematon, ettei hänellä ole mitään uskomuksia(oikeutettuja) selvänäköisyytensä luotettavuudesta. Eräänä päivänä hän muodostaa selvänäköisyyden seurauksena uskomuksen, että hänen talonsa on tulossa ja tämä pitää paikkansa.

Erotuksena Normanin tapaukseen Nyrmoonin selvänäköisyys systeemi täyttää määritellyn aistisysteemin ehdot ja lisäksi Lyonsin mukaan intuitiivisesti ajateltuna Nyrmoon vaikuttaa olevan uskomuksessaan oikeutettu. (Lyons 2009 119.)

Lyons onnistuu vastaamaan aistisysteemin määritelmällään aiemmin mainittuihin alkuperä- ja hahmotus ongelmiin. Toisin sanoen perususkomusten oikeutuksen lähde on aistisysteemin

luotettavuus ja perususkomuksia ovat sellaiset uskomukset, joiden alkuperä on olla tämän aistisysteemin tuotos. (Lyons 2009 136.)

Tähän tiivistyy myös yksi foundationalismin perusintuitioista. Meillä on oikeutettuja uskomuksia siksi että olemme perseption kautta annetun passiivisia vastaanottajia. Jos kaikki uskomuksemme olisivat omaa tekoamme niin meillä ei olisi oikeutta niihin. Lyons ei tarkoita perseption kautta ”annetulla” erehtymättömyyttä tai korjaamattomuutta vaan sitä että uskomukset ovat kognitiivisesti spontaaneja ja oikeutettuja riippumatta suhteista toisiin uskomuksiin. (Lyons 2009 149.)

Johtuen teorian luonteesta Lyons toteaa, että se voi olla itseään sabotoiva, koska on mahdollista, että empiirinen tutkimus päätty tulokseen, että meillä ei ole ei-inferentiaalisia alkukantaisia systeemejä, jotka tuottaisivat yleisiä uskomuksia oikeutuksesta tai partikulaarisia uskomuksia oikeuttavuudesta. Jos meillä ei siten ole perususkomuksia oikeutuksesta, niin on vaikea nähdä kuinka meillä voisi olla oikeutettuja ei-perususkomuksia siitä -sovelletun Humen lain mukaisesti. Tämä empiirinen löydös johtaisi siihen, että vaikka esitetty epistemologia olisi oikea, niin me emme voisi olla oikeutettuja ajattelemaan, että se on oikea.

Toinen teorian lopputulema voisi olla, että on olemassa vain muutama alkukantainen systeemi, jotka operoivat ei-inferentiaalisesti, mikä johtaa vähäiseen määrään perususkomuksia, joka taas johtaisi skeptisismiin. Itsensä sabotoivuus ja skeptisismien uhka ovat sen verran reaalisia vaihtoehtoja, että se tekee teorian empiirisesti kumottavaksi. Lyons kuitenkin näkee tämän enemmän hyveenä kuin paheena, etenkin kun kyse on mahdollisuudesta ilman indikaatiota, että se on todennäköistä. (Lyons 2009 158.)

7. Kritiikki ja Lyonsin apologia

Peter J. Graham kritisoi artikkelissaan “Perceptual entitlement and basic beliefs (2010)”

Lyonsin johtopäätöksiä ja haluaa kiinnittää huomion siihen, että Lyons ei ole hänen mielestään ole tarpeeksi hyvin artikuloinut, miksi synnynnäisyys aistisysteemin tapauksessa on niin merkityksellinen suhteessa oikeutukseen.

Graham väittää, että Lyons implisiittisesti vetoaa argumentaatiossaan faktoihin, joita hän ei implisiittisesti ilmaise. Graham muokkaa alkuperäistä Norman esimerkkiä ja kysyy, entä jos selvänäköisyys olisikin kirjoitettu Normanin geeneihin. Ehkä toinen hänen vanhemmistaan astui radioaktiiviseen jätteeseen juuri ennen hedelmöitystä ja Normanilla on mutaatio jo syntyessään eikä hän ole tietoinen selvänäkijä kykynsä luotettavuudesta. Prosessi on synnynnäinen, koska se on kirjoitettu Normanin geeneihin, mutta välittääkö se oikeutusta, Graham kysyy. (Graham 2010, 471.)

Eikö muokattu Norman tapaus aiheuta Lyonsin teorialle saman verran ongelmia kuin alkuperäinen Norman yksinkertaiselle reliabilismille. Miksi *pelkällä* synnynnäisyydellä pitäisi olla merkitystä?

Graham toteaa, että koska Nyrmoonin selvänäköisyys oli hänen lajilleen tyypillistä samalla tavalla kuin näköaisti on ihmisille. On perusteltua ajatella, että mikä siis on totta meidän lajistamme, on totta myös Nyrmoonin lajista. Grahamin mielestä on fakta, että aistimellinen kyvykkyytemme kehittyi sukupolvien saatossa, jotta voisimme luotettavasti havainnoida ympäristöämme, sen objekteja ja jotta myös voisimme luotettavasti muodostaa tosia uskomuksia, jotka ohjaisivat toimintaamme ympäristössämme.

Näin ollen koska meillä on havaintokyky synnynnäisesti, luonnonvalinnan takia, samoin Nyrmoonin selvänäköisyys on luonnonvalinnan seurausta. Tämä on paras selitys komplekseille adaptiivisille piirteille. Alkuperäinen ja Grahamin muokkaama Norman esimerkki eroaa Nyrmoonin tapauksesta, sillä Nyrmoonin selvänäköisyys on tulosta valinnallisesta luotettavuudesta aikojen saatossa, kun taas alkuperäisen Normanin kyky on peräisin mutaatiosta. Adaptaatio on eri asia kuin mutaatio. Graham esittää, että synnynnäisyys sinänsä ei ole merkityksellistä vaan tärkeämpää on se, miksi systeemi on synnynnäinen. Grahamin mielestä Lyonsin teorian ongelma on, että hän ei ilmaissut koko etiologiaa, jolla on väliä hänen teoriansa onnistumiselle. (Graham 2010, 471.)

Kaiken lisäksi Lyons ei tarjonnut Grahamin mukaan minkäänlaista argumenttia sen puolesta miksi oikeutuksen tulisi olla sisäsyntyisyyden tai oppimisen ja luotettavuuden summa (Graham 2010, 473).

Lyons vastaa Grahamin kritiikkiin artikkelissaan ”Response to critics (2010)”

Lyons toteaa, että hän todella itse kannattaa kapeampaa etiologista rajoitinta kuin Graham, sellaista, joka on kiinnostunut vain organismin ontogeneettisestä historiasta. Lyons itse asiassa suhtautuu Graham kritiikkiin ensisijaisesti enemmän tai vähemmän ystävällisenä lisäyksenä hänen teoriaansa. Silti Lyons tahtoo perustella, miksi hän valitsi kapeammat etiologiset rajoittimet.

Lyons katsoo, että loppuen lopuksi Norman-Truemp tapauksissa on loppuen lopuksi kyse siitä, mitä intuitioita meillä on niistä/uskomusten oikeutuksellisesta tilasta ja hän ymmärtää, että Graham ei halua, että epistemologia vain kokonaan perustuisi intuitioihin tietyistä tapauksista, kuten ei myöskään Lyons itse. Lyons on kuitenkin sitä mieltä, että historiallisbiologisten teleologia käsitysten tuonti epistemologiaan ei ole hyvä asia, koska tällaiset käsitykset vaikuttavat sopimattomilta suhteessa epistemologisiin päämääriin ja kysymyksiin.

Niinpä hän kysyy miksi meidän tulisi episteemisissä tarkoituksissa preferoida historiallista funktioiden teoriaa yli kausaalisen teorian? Entä jos tiedemiehet onnistuisivat syntetisoimaan ihmisen DNA:n ja luomaan siitä organismin, joka ei ole ihminen. Hän toki näyttäisi kaltaiseltamme, toimisi tavoillamme, mutta hän ei *olisi* yksi meistä – hän ei ole perhettä. Lyons toteaa, että ihminen on kladistinen käsite, eikä kyseinen luotu ihminen olisi osa kladia, koska hänellä ei olisi esi-isiä. (Lyons 2010, 10.)

Kladistille tällä erottelulla olisi merkitystä, mutta olisiko tällä merkitystä epistemologille tai eetikolle, kysyy Lyons. Jos on, niin miksi? Eikä varmaan vain siksi että se olisi käsitys ihmisestä, jota biologiset tieteet käyttävät.

Kaiken edellisen lisäksi Lyonsilla on epäilyksiä siitä, että historiallinen teoria funktioista kykenisi täyttämään houkuttelevimman lupauksensa eli voisi tarjota aidon normatiivisuuden naturalisaation. Valinnallinen teoria toki käyttää tiettyä normatiivista terminologiaa, kuten: tarkoitus/päämäärä, pitäisi, asianmukainen ja normaali. Ongelma on, että se ei kuitenkaan oikeasti allekirjoita vahvaa teleologiaa ja täten se ei todella allekirjoita vahvaa normatiivisuutta. Faktasta että sydämet ovat täällä koska ne pumpaavat verta ei seuraa se, että sydämet ovat täällä siksi että ne *voisivat*(may) pumpata verta eikä, että maailmassa olisi mitään tarkoitusta tai arvoa.

Jos oletamme että on tarkoitus, jokin aito teleologia, niin valinnallinen historia antaa hyvän selonteon siitä mikä se tarkoitus on, mutta jos me olemme agnostisia arvon ja tarkoituksen suhteen niin historia ei kykene ravistamaan tätä agnostismia pois. Lyons lisäksi myöntää, että myös hän itse pakottaa

tieteellisen käsitteen epistemologiaan, mutta syy, jonka takia muiden tulisi se hyväksyä ei ole: koska se on tiedettä, vaan koska käsite saa aikaan oikeita epistemologisia tuloksia. (Lyons 2010, 11.)

Foundationalismin projektia vastaan voidaan nostaa myös toisenlainen kritiikki. Laurence Bonjour esitti siitä muotoilun vuonna 1985.

(1) B:llä on ominaisuus F

(2) Uskomuksilla, joilla on ominaisuus F, on korkea todennäköisyys olla tosia

Näin ollen B:llä on korkea todennäköisyys olla tosi (Bonjour 1985, 31)

BonJour argumentoi, että ainakin yksi premisseistä voitaisiin oikeuttaa puhtaasti a priori lähtökohdista, riippuen ominaisuudesta F. Ei vaikuta siltä, että molempia premissejä voitaisiin oikeuttaa näin, sillä B on esitettyssä hypoteesissä empiirinen uskomus. Näin ollen on vaikea nähdä, kuinka empiiristä uskomusta voitaisiin oikeuttaa puhtaasti a priori pohjalta. Bonjourin mielestä voidaan siis alustavasti sanoa, että mikä tahansa suhteellisen foundationalistinen teoria, edellyttää että oikeuttamisargumentin kahdesta premissistä ainakin yksi tulee itse olemaan luonteeltaan empiirinen. (Bonjour 1985, 31.)

Tämä implikoi Lyonsin mukaan, että B ei olekaan siten perususkomus. Myös Lehrer on esittänyt samankaltaisen muotoilun vuonna 1997 ”Jokainen selitys siitä miksi meidän perususkoksemme ovat oikeutettuja tulisi pohjaksi argumentille johtopäätökseen, että ne ovat oikeutettuja ja sellainen argumentti tekisi kyseisten uskomusten oikeutuksen ei-peruslaatuiseksi(non-basic).

Lyons vastaa, että tämän tyyppisiin argumentteihin siten ,että on yksi asia argumentoida jonkin uskomuksen peruslaatuudella(basicality) ja aivan toinen asia argumentoida itse uskomuksen puolesta. Hän toteaa, ettei peruslaatuisuus ole riittävä oikeutukselle, saati totuudelle. Hänen teoriassaan ollakseen prima facie oikeutettu perususkomuksen tulee olla luotettavasti tuotettu ja ollakseen ultima facie oikeutettu, sen tulee olla kumoamaton. Lisäksi se, että hänellä on argumentti B:lle ei ole uhka B:n peruslaatuudelle, vain se, että hän tarvitsisi argumentin B:lle tekisi B:stä ei-peruslaatuisen. (Lyons 2009 157.)

8. Johtopäätökset

Esitin työni alussa kolme kysymystä joihin esitän vastaukset. Perususkomukset ovat tärkeitä siksi, että ne tarjoavat yhden ratkaisun tiedon regressio-ongelmaan ja lisäksi ne ovat osana teoriaa, joka vastaa ulkomaailman olemassaolon episteemiseen ongelmaan. Perususkomukset ovat luonteeltaan sellaisia, että ne eivät tarvitse evidentialista tukea oikeutukseen toisilta uskomuksilta. Lyons argumentoi, että hänen esittämänsä luotettava ei-inferentiaalisesti toimiva alkukantainen systeemi takaa ja on pohja perususkomuksen prima facie oikeutukselle. Perususkomusten oikeutus tulee sen kautta, että ne ovat tällaisen systeemin tuotoksia. Tämä on vastaus myös aiemmin esitettyyn alkuperäongelmaan. Hahmotusongelman, mitkä uskomuksista ovat perususkomuksia, vastaus on seuraava: Ne uskomukset, joilla on sopiva psykologinen etiologia eli ne ovat alkukantaisen järjestelmän tuotoksia.

Lähdeluettelo

Primäärilähteet:

Bonjour, Laurence (1985) *The Structure of Empirical Knowledge*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Lyons, Jack C. (2009) *Perception and Basic Beliefs: Zombies, Modules, and the Problem of the External World*. New York: Oxford University Press.

Lyons, Jack C. (2010) *Response to critics*. Springer Science. Saatavissa <<https://philpapers.org/archive/LYORTC-2>> , luettu 25.04.2020.

Sekundäärilähteet

Graham, Peter J. (2010) *Perceptual entitlement and basic beliefs* Philosophical Studies 153(3): 467-475 Saatavissa: <https://www.researchgate.net/publication/225510752_Perceptual_entitlement_and_basic_beliefs>, luettu 25.04.2020.

Hasan, Ali & Fumerton, Richard (2018) *Foundationalist Theories of Epistemic Justification*. The Stanford Encyclopedia of Philosophy. Saatavissa: <<https://plato.stanford.edu/archives/fall2018/entries/justep-foundational/>>, luettu 25.04.2020.

Olsson, Erik (2010) *Coherentist Theories of Epistemic Justification*. Stanford Encyclopedia of Philosophy. Saatavissa: <<https://plato.stanford.edu/entries/justep-coherence/>>, luettu 25.04.2020.

Pappas, George (2014) *Internalist vs. Externalist Conceptions of Epistemic Justification*. Stanford Encyclopedia of Philosophy. Saatavissa: <<https://plato.stanford.edu/entries/justep-intext/#GolArgForInt>>, luettu 25.04.2020.